

Posudek na rigorózní práci Vývoj ruských antroponym a procesy jejich apelativizace v literárním textu

Autor: Mgr. Jaroslav Šaroch

Obor: anglický jazyk – ruský jazyk

Vedoucí práce: PhDr. Vasilij N. Spiridonov

Rigorózní práce vznikla rozšířením a rozpracováním diplomové práce. Podstatně byla rozšířena úvodní teoretická část, v níž se zabývá vývojem ruských antroponym a jejich funkcí v jazyce, společnosti a v literárním textu. Tímto prohloubením a rozšířením se podařilo vytvořit fundovaný základ pro další části práce. Propojit jazykovědnou a literárněvědnou oblast zkoumání dané problematiky.

V práci jsou jasně stanoveny cíle, vzhledem k nim byla i vhodně zvolena metodologie práce. Na základě prostudované literatury se autor pokusil dokázat hypotézu, že všechna ruská vlastní jména původně vznikla z jmen obecných procesem jejich proprializace a že během vývoje antroponym docházelo k vzájemnému ovlivňování těchto vrstev slovní zásoby. Rovněž se snažil dokázat, že ruští spisovatelé používají ve svých dílech pro postavy nejen antroponyma, která jsou etymologicky spojena s určitou etapou historického a sociálního vývoje společnosti, ale i celou škálu druhů vlastních jmen vyjadřujících určitou typickou skutečnost týkající se nositele jména.

Práce je logicky členěna na čtyři části. V první části definuje termíny onomastika a antroponymum, popisuje jejich vznik, význam a místo ve studiu jazyka. Druhá část je zaměřena čistě lingvisticky na vývoj ruských antroponym a zachycuje hlavní rysy procesu proprializace jmen obecných. Autor v této části ukazuje na dlouhý proces utváření antroponym v ruské společnosti, na historické a sociální pozadí vývoje antroponym v průběhu celého historického vývoje od doby předkřesťanské až do současnosti, uvádí příklady všech druhů dobových jmen a frekvenci jejich používání. Ve třetí části antroponyma analyzuje ve vybraných dílech ruské literatury z hlediska onomastického. Jde o vyhledávání skrytých významů v pojmenování postav a hledání možných souvislostí s historickým vývojem toho kterého vlastního jména. K analýze byla vhodně vybrána díla různých autorů (A. S. Puškina, L. N. Tolstého, A. S. Gribojedova, N. V. Gogola, V. Vysockého a S. Lukjaněnka), různých žánrů, různých historických období s cílem ukázat různé způsoby užití vlastních jmen, jejich funkce a způsoby pojmání antroponym v literárním textu obecně.

Přínosem pro praktické použití je slovníček vlastních jmen literárních postav, vzniklý na základě kvalitativní a srovnávací analýzy. Ve slovníčku je u vlastního jména uveden autor a dílo, v němž bylo jméno použito, dále pak původ a význam jména a jeho možné výklady použití v literárním díle. Autor se právě ve slovníčku snaží ukázat na vzájemný vztah původního významu vlastního jména a význam literárního jména, což je velice přínosné.

Práce je celkově velice zajímavá, přináší řadu podnětů jak pro onomaziologii, tak pro literární vědu. Závěrečnou částí, která obsahuje velice podrobný slovníček, je pak řešena i problematika konkrétního přínosu práce pro pedagogickou praxi. Jak pomoci čtenáři ruských literárních děl orientovat se ve jménech, vědět, co literární jména znamenají, jakou mají funkci v daném díle, žánru.

Práce splňuje všechny požadavky kladené na rigorózní práci, proto ji doporučuji k obhajobě.

Doporučuji při obhajobě blíže objasnit otázky:

- 1) Problém chápání vlastních jmen v různých jazycích a s ním souvisící pravopis.
- 2) Procesy v onomaziologii ve vztahu k antroponymům je možné pozorovat i v dalších jazycích? Nebo jsou specifikou ruskou?
- 3) Do jaké míry žánr díla ovlivňuje výběr jmen?

Postrádám resumé v angličtině, když jste vystudoval AJ. Dodat, alespoň dodatečně a vložit.
Bibliografie – není přesně podle požadovaných norem.

V Praze 25.8. 2006

PhDr. Hana Zpřková, CSc.